

Uit de Eerste Kamer Algemene Beschouwingen

De VVD zal ook in de komende kabinetsperiode een loyaal coalitie-partner zijn, maar dat kan niet ten koste gaan van de liberale beginselen. Dit zei de liberale fractie-voorzitter in de Eerste Kamer, dr. G. Zoutendijk, tijdens de Algemene Beschouwingen in dit Huis. Het bovenstaande betekent niet, dat de beide partners ook persé op elkaar zijn aangewezen als het gaat om zaken, welke niet of niet afdoende in het Regeerakkoord zijn geregeld.

In zijn tweede termijn voegde de heer Zoutendijk hieraan nog toe, dat – waar het CDA in de Tweede Kamer met de oppositie bepaalde zaken heeft doorgedacht – dit dan ook het goede recht van de VVD is.

De heer Zoutendijk kon een optimistisch geluid laten horen over onze nationale economie. Maar de structurele problemen zijn nog lang niet overwonnen:

de te hoge collectieve uitgaven;
de te hoge marginale lastendruk;
de veelheid aan te ingewikkelde regeltjes;
het nog bestaan van rekenkundige koppelingen;
de te sterke rechtsbescherming van de werknemer;
en het nog steeds slecht op elkaar afgestemd zijn van het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Een stimulerend beleid zou alleen kunnen worden gevoerd in Europees verband en kunstmatige injecties schuiven de problemen alleen maar voor zich uit. Over de arbeidsduurverkortings zei de heer Zoutendijk, dat de groei-belemmerende effecten van dit middel gaan overheersen. Voor algehele arbeidsduurverkortings lijkt voorlopig het einde te zijn bereikt. Hogere economische groei is nog steeds de beste structurele bestrijding van de werkloosheid.

De liberale fractie-voorzitter zette vraagtekens achter het plan om de negatieve aanslag in de WIR (Wet Investerings Regeling) te doen verdwijnen. Is het niet beter de WIR-problematiek in zijn geheel te bekijken? Hij drong vervolgens aan op een daling van het ambtenarenbestand met 3 à 4% per jaar. Speciale aandacht vroeg hij voor het tegengaan van overbodige of te gedetailleerde circulaire, vereenvoudiging van regelgeving; verbetering van de departementale coördinatie, echte deregulering en privatisering. De heer Zoutendijk vroeg in zijn bijdrage aan de Algemene Beschouwingen aandacht voor de vergrijzing en de ontgroening. Hij drong in dit verband aan op een samenhangend plan, waarin (gezondheids)zorg voor bejaarden, de consequenties voor het onderwijs en de financiering van de sociale zekerheid moeten worden betrokken.

Vandalisme en criminaliteit was een ander onderwerp in deze Beschouwing. Er zal niet te ontkomen zijn aan een verplichte legitimatie, wanneer de persoonscontrole aan onze grenzen wordt verminderd.

De heer Zoutendijk zei namens zijn fractie, dat er geen enkele twijfel bestaat over de enkelvoudige meerderheid, waarmee het verdrag voor de plaatsing van kruisvluchtwa-

pens zal moeten worden genomen. De fractie zal het voorstel tot goedkeuring van het verdrag steunen. „Gelukkig heeft ons land zijn positie in het NAVO-bondgenootschap weer ingenomen”.

Begrip had de liberale woordvoerder voor de emoties, die de kruisvluchtwapens hebben opgeroepen, maar niet voor de oproep tot burgerlijke ongehoorzaamheid. „Een uiterst middel, een individuele aangelegenheid, een zaak van eigen diepste overtuiging. Gewelddadige acties hebben daar niets mee te maken”.

De heer Zoutendijk betreurde het, dat de Nederlandse arbeid niet zal deelnemen aan SDI (Star Wars), dat als voordelen ten opzichte van Eureka heeft, dat het doelgericht en goed gemanaged zal zijn. Hij bracht tenslotte lof aan het kabinet. De resultaten van haar beleid zijn niet uitgebleven.

(Voor nadere informatie: dr. G. Zoutendijk, tel. 071-171301.)

Begroting Onderwijs en Wetenschappen 1986

Het onderwijsbeleid

De pedagogische provincie is geen eiland. Goed opgeleide mensen leveren een waardevolle bijdrage aan versteviging van het economisch fundament van de samenleving. Onderwijs is anderzijds alleen maar betaalbaar te houden door een gezonde economische ontwikkeling.

Het kabinetsbeleid is doortrokken geweest van het streven naar blijvend economisch herstel. Ombuigingen binnen de sfeer van de Rijksbegroting waren en zijn daartoe nodig. De bewindslieden op Onderwijs en Wetenschappen (O en W) hebben daartoe een daadkrachtige bijdrage geleverd. Zij verdienen voor hun inzet respect en waardering.

De bewindslieden hebben niet alleen omgebogen. Zij hebben zich ook intensief met wetgeving bezig gehouden en een aantal grote herstructureringsoperaties op de rails gezet. Bezuinigingen, de veelheid aan nieuwe wetgeving, fusies, de veelheid aan circulaire, onzekerheid kunnen bij elkaar de onderwijsgeevenden hoorndol maken.

Bij alles toonden zij een ambitieuze aanpak. Herstel na neergang vraagt extra inspanning van en in een samenleving. Een ieder in en buiten het onderwijs is om een bijdrage gevraagd, juist terwille van dat herstel.

Wet- en regelgeving en onderwijsinhoud

Naar ons oordeel is de onderwijspolitieke discussie in Nederland, soms, teveel verduisterd. Dit komt doordat onderwijsinhoudelijk bepaalde oplossingen te snel per definitie strijdig worden bevonden met artikel 23 van de Grondwet.

De verhoudingen binnen het onderwijs in Nederland

De onderwijsvrijheid is in ons land hecht verankerd. Liberalen, socialisten en sociaal-democraten dragen allen

de onderwijsvrijheid. Het CDA bijvoorbeeld heeft niet een soort alleenrecht daarop, al lijken prominente CDA-ers dat te denken. Maar waar de CDA-opvatting over vrijheid van onderwijs leidt tot een sterk bestuurlijk-juridische aanpak (de inhoudelijke onderwijskundige problemen wel opgelost zullen worden als de zaak bestuurlijk is geregeld) kiezen de liberalen voor de omgekeerde aanpak en richten zij zich primair op de onderwijsinhoudelijke kant van de zaak.

Voor ouders gaat identiteit vaak hand in hand met de kwaliteit van het onderwijs. Dat is niet identiteitsbedreigend, maar veeleer een uitdaging aan identiteitsgebonden instellingen en biedt meer perspectief op ontplooiing. Daarom is het de vraag of de bewaking van de vrijheid van onderwijs en het streven naar kwaliteitsverbetering wel gediend zijn met een onderwijsbeleid, dat zo strak is geregeld in centralistische regelgeving en uitvoering. De verantwoordelijkheden van de overheid en de scholen moeten opnieuw worden bepaald.

De rol van de overheid

De overheid heeft eigen taken. In de formulering van eindtermen, de bewaking van het eindniveau door een duidelijk examenbeleid, grote nadruk op opleiding, bij- en nascholing van onderwijsgeevenden, door versterking van de verhouding onderwijs-arbeidsmarkt, door vertaling naar het onderwijs via maatschappelijk vastgestelde nieuwe prioriteiten en het verschaffen van instrumenten waarmee de scholen zelf kunnen bepalen langs welke weg zij de doelen kunnen bepalen, komt die taak tot uiting.

Maar er is meer. De studie naar basisvorming lijkt zich te beperken tot de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Dat is willekeurig. Wanneer het gaat om basisvorming is er ook wel iets te zeggen over het onderwijs vóór de 12-jarige leeftijd en ná de 16-jarige leeftijd.

De klemtoon moet liggen op helderheid en zekerheid. Kwalitatief goed onderwijs gedijt alleen in omstandigheden van rust en overzicht. De VVD-fractie heeft hiertoe een motie ingediend.

Kwaliteit van het onderwijs

Voor de VVD-fractie staat kwaliteit van het onderwijs centraal. Bewust is door de fractie deze discussie aangezwengeld. De maatschappelijke discussie hierover, zowel wat betreft rendement, mogelijkheden als wat betreft kwaliteit van de opleiding, is volop in gang.

De PvdA had (heeft?) overigens geen behoefte aan een debat hierover. Merkwaardig en veelzeggend.

Grote operaties

Voor de VVD-fractie is duidelijk, dat deregulering, decentralisatie en ook privatisering hand in hand moeten gaan met een kwaliteitsbeleid, dat de taken van de overheid en de school goed uiteen haalt en de scholen de mogelijkheid biedt om zelf verantwoord vorm te geven aan hun opdracht.

Personeelsaspecten

Waardering heeft de VVD-fractie voor de Regering, die binnen de marges van het mogelijke alles heeft gedaan om werkgelegenheid in het onderwijs te behouden. Niet vergeten moet worden, dat ook de bonden keuzes hebben gemaakt. Zowel bij de HOS-nota als bij de invulling van de ADV (arbeidsduurverkorting)-ruimte hebben de bonden keuzes gemaakt, waarbij door hen niet altijd primair voor de werkgelegenheid is gekozen.

De VVD-fractie juicht het toe, dat het onderzoek naar de taakzwaarte van docenten nu daadwerkelijk van start is gegaan. Een definitief tijdspad heeft de fractie in de stukken

gemist. Spoed is geboden. Duidelijkheid hieromtrent in dit debat is noodzakelijk.

Het voortgezet onderwijs

Aan het tweesporen-beleid is geprobeerd inhoud te geven. De bij de Kamer ingediende ontwikkelingswet zal de VVD-fractie op basis van de in het Regeerakkoord gemaakte afspraken beoordelen. De titel is fundamenteel in strijd met het experimentele karakter van de wetgeving: een weinig gelukkige keuze van de bewindslieden.

Met betrekking tot het knelpuntenbeleid zijn op essentiële punten notities en nota's aan de Kamer voorgelegd, zoals de Nota van LhnO naar LdgO, de Nota Techniek en Verzorging en de Nota Inventarissen. Daarbij zal binnenkort de definitieve Lyceum-nota komen.

De VVD-fractie rekt op een adequate reactie van de Staatssecretaris. Het LBO (Lager Beroeps Onderwijs) is een eigen schooltype met specifieke kenmerken voor specifieke groepen leerlingen.

De VVD wil het LBO behouden.

Bij de discussies over de Lyceum-nota kan de positie van de MAVO niet onbesproken blijven. Een zorgvuldige analyse van dit schooltype is op korte termijn nodig.

Het beroepsonderwijs

Apart moet worden stilgestaan bij het beroepsonderwijs: een essentiële schakel voor het persoonlijk en maatschappelijk functioneren van velen. Binnen de beperkte mogelijkheden is er een aanzet gegeven om de achterstand in inventarissen op te heffen; er is een concept-beleidsnotitie over de leerplanontwikkeling uitgebracht; het beroepsonderwijs krijgt een niet onaanzienlijk deel van de middelen uit het Informatica Stimuleringsplan.

Nieuwe punten zijn nodig, wil het enthousiasme waarmee het Wagner-akkoord is begroet niet verzanden.

Overheid en sociale partners zullen de handen – opnieuw – ineen moeten slaan. Onderwijs heeft daarbij een deel van de verantwoordelijkheid, ook andere departementen moeten daarbij worden ingeschakeld.

De bewindslieden van Onderwijs en Wetenschappen kunnen wel initiatieven nemen. De VVD-fractie nodigt hen daartoe uit.

Het basisonderwijs

De invoering van de nieuwe basisschool per 1 augustus van dit jaar is een mijlpaal. Kort gezegd: alles wordt anders dan de ouderen gewend zijn geweest in het onderwijs. Dat schept verplichtingen. Vóór alles, dat het nieuwe basisonderwijs in alle rust kan gedijen. Nieuwe zaken dienen zich aan, maar onveranderlijk geldt toch, dat de elementaire vaardigheden als lezen en schrijven, rekenen (wiskunde) en taal goed beheerst moeten worden. Continuïteit en intensiteit van het onderwijs in de basisvaardigheden kan niet voldoende worden onderstreept.

Tot slot

De sleutelwoorden: kwaliteit, flexibiliteit en doelmatigheid tonen aan, dat het kabinet en deze bewindslieden op de goede weg zijn. Vandaag geldt: de samenleving ontwikkelt zich snel. Het onderwijs is nog te veel een echte provincie. De VVD werkt aan de verbetering hiervan.

(Voor nadere informatie: A.J. Evenhuis, tel. 070-614911, tst. 2029.)

Economische Zaken – Aldel

De diefstal van documenten over energiezaken bij het Ministerie van Economische Zaken had tot gevolg, dat vóór de onderhandelingen over de elektriciteitsvoorzieningen van de Groningse Aluminium fabriek Aldel uit Delfzijl waren afgesloten, er berichten in de publiciteit kwamen waardoor een verkeerd beeld ontstond van de werkelijke situatie.

Het betrof hier een langdurig contract voor goedkoop gas, dat afgesloten was in 1964 met het doel door het oprichten van een aluminiumsmelterij industriële werkgelegenheid te scheppen in het Noorden van het land. Het contract zou lopen tot 1998. In 1988 zou onderhandeld worden over een aanpassing van het gastarief. In 1982 was door de toenmalige Minister van Economische Zaken besloten het moederbedrijf Hoogovens te verplichten het contract op te zeggen als voorwaarde voor de grote steunverleningsoperatie (f 1 miljard) aan de Hoogovens. Al in 1982 was de Minister door de VVD-woordvoerder gewaarschuwd niet overhaast tot verbreken van het gascontract over te gaan; de toekomst van Aldel zou daardoor in gevaar komen. Als voorwaarde werd gesteld, dat de Regering het tot stand komen van vervangende industriële werkgelegenheid zou kunnen garanderen. Na zijn aantreden als Minister van Economische Zaken deelde Minister Van Aardenne de Kamer mee, dat onderhandeld zou worden over een nieuw contract dat het voortbestaan van Aldel mogelijk moest maken. Uit de stukken, die de Minister ter informatie aan de Kamer stuurde bleek, dat een voor Aldel aanvaardbare regeling getroffen kon worden zodanig dat de continuïteit van het bedrijf kon worden gegarandeerd. In het geval, dat door omstandigheden toch tot sluiting zou moeten worden overgegaan, zou de afvloeiingsregeling door de Minister worden betaald. De gelden daarvoor zouden beschikbaar komen uit de verkoop van het ingeleverde gas. Op verzoek van de PSP-fractie werd een openbaar debat in de Tweede Kamer gehouden, waarbij haar woordvoerder de Minister beschuldigde van het uitschrijven van een zogenaamde blanco cheque. Uit de informatie, die de Minister de Kamer had verstrekt, was reeds gebleken dat hiervan geen sprake was. Bij de woordvoerders van de overige drie partijen (PvdA, CDA, VVD), die aan het debat deelnamen, bestond hierover geen twijfel. Wel bleek er twijfel of Brussel (de EG-commissie) goedkeuring zou kunnen geven aan de nieuwe regeling, die door Minister Van Aardenne was opgesteld. Met steun van het CDA en de PvdA diende de VVD-woordvoerder een motie in, waarin werd uitgesproken dat het thans nog bestaande contract tussen de Gasunie en Aldel niet verbroken zou mogen worden zolang door Brussel geen goedkeuring was gegeven aan de voorstellen voor vervangende goedkope elektrische stroom.

Deze motie is door de Kamer met grote meerderheid aangenomen, waarmee de toekomst van Aldel tot 1998 is gegarandeerd. Daarna zal geen goedkoop gas meer beschikbaar zijn en zal langs andere weg goedkope elektriciteit geproduceerd moeten worden.

Elektriciteit uit kernenergie ligt daarbij het meest voor de hand. Aangezien voor de voorbereiding van de bouw van kerncentrales ongeveer 10 jaar nodig is, zullen de bestuurders in Groningen de komende jaren moeten benutten, om, indien men Aldel ook na 1998 wil laten voortbestaan, een passende oplossing te vinden voor het voorzien in elektriciteit tegen een concurrerend tarief.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Wetsontwerp Sociale Werkvoorziening (WSW) en nota B-categorie

Vorige week is er gestemd over de wijziging van de WSW en de nota B-categorie. Wederom waren over dit onderwerp politieke strubbelingen ontstaan. In het wetsontwerp waren een viertal maatregelen voorgesteld:

1. Vereenvoudiging van de toelatingsprocedure voor niet Nederlanders;
2. Wijziging van de inschrijfplicht bij het gewestelijk arbeidsbureau;
3. Het vervallen van de mogelijkheid om aan WSW-werknemers geldelijke bijdragen of voorschotten te verstrekken voor belangrijke kosten in de privé sfeer;
4. Invoering van een minimum leeftijd van 18 jaar.

De eerste twee voorstellen zijn min of meer administratieve vereenvoudigingen (deregulering).

Het onder punt 3 genoemde voorstel, een geringe bezuiniging, stuitte op bezwaren van het CDA en PvdA. De Staatssecretaris is er om die reden, door middel van een gewijzigd voorstel, op teruggekomen.

Vervolgens bleek bij de stemmingen, dat het CDA voor een amendement van de oppositie stemde, waardoor het vierde voorstel, een bezuiniging van zo'n f 10 miljoen geschrapt werd. Aldus zal een nagenoeg geheel uitgekleeft wetsvoorstel naar de Eerste Kamer gaan. Fraai is anders. Deze nota was het vervolg op het conflict dat twee jaar geleden ontstond tussen CDA en VVD over de rechtspositie van de B-categoranten. Het betreft personen die geschoold, getraind en getest worden. Het voorstel is om dit te doen met behoud van uitkering en dus niet meer met loon. De VVD heeft consequent als standpunt ingenomen, dat dat voorstel redelijk is. Ook op de centra voor vakopleiding bijvoorbeeld wordt sinds enkele jaren geen scholingsloon meer betaald, doch wordt gewerkt met behoud van de uitkering.

Daarnaast gaat het om personen die, hoewel zij na de scholings- en testperiode niet bleken te voldoen aan het minimum criterium van de WSW (tenminste eenderde prestatie kunnen leveren), in de S.W. blijven; de zogenaamde „permanente B”.

Twee jaar geleden deed Staatssecretaris De Graaf het voorstel ook deze (nieuwe) B-categoranten in de SW te laten verblijven met behoud van de uitkering. De VVD was toen bereid daar node mee accoord te gaan, mits deze categorie verschoond zou blijven van de personeelsstop.

Het CDA daarentegen wilde wel loon. Gelet op de bezuinigingstaakstelling was daaraan onlosmakelijk de consequentie verbonden dat de personeelsstop zou worden aangescherpt. Met name de geestelijk gehandicapten zouden daarvan de dupe worden. Voor de VVD was dat niet aanvaardbaar, omdat zij voor hen juist meer plaatsingsmogelijkheden wilden en zeker niet minder. Dit in verband met het gebrek aan alternatieve opvangmogelijkheden. Aldus ontstond toen een impasse. De Staatssecretaris heeft vervolgens in de nota B-categorie een compromis-voorstel gedaan.

Bij het debat bleek echter, dat het CDA niet de consequenties wilde trekken uit het eigen standpunt. Het CDA diende een motie in, die de voorspelde steun van de oppositie kreeg. Wederom viel het CDA de „eigen” Staatssecretaris af.

De impasse was toen compleet, de VVD kon toen niet anders dan steun geven aan een PvdA-motie met de volgende strekking: Nota B-categorie voorlopig laten liggen en eerst Regeringsstandpunt over het SER-advies over de (re-)organisatie van de SW. Dit advies komt overeen met het voorstel, dat de VVD twee jaar geleden heeft gedaan. En wel: een gehele andere aanpak van de SW, die uiteindelijk

leidt tot de gewenste kostenbesparingen zonder de scherpe kanten van de huidige personeelsstop. Er is slechts een sombere conclusie te trekken: de Staatssecretaris zit wederom met het een en ander in zijn maag, niet in het minst met de stellingname van zijn partij.

(Voor nadere informatie: G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2854.)

Afhandeling zogenaamde Groene Schema's

Op 26 november en 2 december jl. werd de – voorlopig – laatste parlementaire hand gelegd aan de zogenaamde Groene Schema's: de Structuurschema's Natuur- en Landschapsbehoud, Openlucht recreatie en Landinrichting.

Natuur- en Landschapsbehoud.

Tijdens de UCV's van 9 en 10 oktober jl. had VVD-woordvoerder Jan te Veldhuis een aantal moties ingediend, die met name betrekking hadden op deregulering, op decentralisatie en op de financiële onderbouwing en aansprakelijkheid van respectievelijk voor het schema.

- 1) De reden voor de indiening van de dereguleringsmotie was, dat de fractie van de VVD het grote aantal gebiedskwalificaties, beleidscategorieën en regels van het schema niet bevorderlijk achtte voor de inzichtelijkheid en het draagvlak van het beleid. De Minister zegde, met name bij brief van 1 november jl., toe om een dergelijke vereenvoudiging ten behoeve van de inzichtelijkheid en het draagvlak te zullen onderzoeken en nastreven, en binnen afzienbare tijd voorstellen daartoe te doen.

Dat was ook de bedoeling van de VVD-fractie. En daarom behoefde die dereguleringsmotie niet meer in stemming te komen.

- 2) Bij de decentralisatiemotie ging het erom dat de VVD-fractie een uitspraak van de Kamer wilde, dat lagere overheden, als provincies en gemeenten, mogelijkheden behouden om nog substantiële inbreng te leveren in de waardering en bestemming van waardevolle gebieden. Het Structuurschema is namelijk nogal centralistisch en dirigistisch van aard: „Den Haag” fixeert van bovenaf een groot gedeelte van Nederland. Onze woordvoerder betoogde, dat veel van de Nederlandse natuur- en landschapswaarden juist van onderop zijn totstandgekomen, zonder noemenswaardige invloed van de Rijksoverheid; en dat er dus geen reden was om te betuttelend of te vreesachtig ten opzichte van lagere overheden op te treden.

Zijn betoog mocht niet baten: de Ministers Braks en Winsemius ontraadden de motie, en de CDA- en de PvdA-fractie stemden tegen deze decentralisatiemotie.

- 3) Op financieel gebied diende de VVD-fractie 2 moties in. **I.** de eerste ging over de toerekening van hogere kosten of lasten dan wel schades aan een „veroorzakende” overheid, en komt neer op het beginsel „boter bij de vis”: Als de Rijksoverheid ter wille van het algemeen belang, zoals in dit geval van de natuur- en landschapsbescherming, feitelijke gebruiksbeperkingen oplegt aan de toevallige eigenaren, bezitters of gebruikers van de betrokken gebieden of gronden, dan is het in beginsel niet onbillijk, dat die Rijksoverheid dan – onder dezelfde condities als bij art. 49 Wet Ruimtelijke Ordening – ook de eventuele daaruit voortvloeiende hogere kosten of lasten dan wel

schades aan die toevallige betrokkenen vergoedt.

Anders gezegd: een soort artikel 49 voor rijksplannen, zoals in dit geval het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud.

De Minister achtte de motie prematuur, omdat hij binnenkort een notitie aan de Kamer zal sturen waarin de onderhavige materie uitvoerig en in breder verband zal worden behandeld. Jan te Veldhuis erkende, dat de inhoud van de motie in feite een onderdeel is van die veel bredere schadevergoedingsproblematiek. Derhalve leek het beter om de motie te betrekken bij de discussie over die notitie.

De stemming over deze motie werd daarom aangehouden.

II De tweede financiële motie had betrekking op de wenselijkheid van een jaarlijks voortschrijdend vijfjarenuitvoeringsprogramma. Dus: dat er jaarlijks inzicht wordt verschaft in de werkelijke uitvoeringsplannen voor de korte en middellange termijn.

Jan te Veldhuis beklemtoonde, dat dit wenselijk is, omdat de zeer vele beleidsvoornemens uit het schema niet allemaal tegelijk en op korte termijn kunnen worden uitgevoerd; er moeten dus prioriteiten worden gesteld; en daarbij moet ook de Kamer worden betrokken. De Minister zegde uitvoering van deze motie toe en achtte haar een ondersteuning van het beleid.

Ook over deze motie behoefde dus niet meer te worden gestemd.

- 4) Tot slot bleek, dat 2 ingediende VVD-moties (over het voorlopig open houden van mogelijkheden van commerciële houtproductie in bossen tot aan de discussie over het meerjarenplan bosbouw; en over het niet fixeren van het eiland Vlieland als – potentieel – Nationaal Park) niet meer in stemming behoefden te komen. De Ministers bevestigden namelijk – eerst mondeling en later schriftelijk – dat geheel aan de VVD-bedoelingen was tegemoet gekomen.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

UCV Rijksregeling basiseducatie

Op 2 december heeft de Kamer met de Regering van gedachten gewisseld over de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), waarbij de inhoud van de basiseducatie voor volwassenen wordt geregeld. Het gaat daarbij om de elementaire kennis en vaardigheden, waarover een mens tenminste moet beschikken om zich in het dagelijks leven te kunnen redden.

Alle fracties waren zeer kritisch over de Regeringsvoorstellen. De drie grote fracties wensten daarom niet accoord te gaan met de AMvB. Budget, rechtspositie, inhoud, positie van vrijwilligers, de plaats van elementaire beroepseducatie in de basiseducatie zijn nog steeds niet uitgekristalliseerd. Op grond daarvan hebben VVD, CDA en PvdA een motie ingediend om de AMvB een tijdelijk karakter te geven. Alleen voor voorbereiding en planning kunnen uitvoeringsmaatregelen genomen worden. Grote onduidelijkheid bleek ook in dat debat bestaan over de reallocatie van 35 miljoen gulden voor de basiseducatie vanuit sociaal-culturele activiteiten, die tot de basiseducatie gerekend kunnen worden. Ook daarover moet in 1986 helderheid komen. De VVD hecht grote waarde aan deskundigheidsbevordering van de werkers in de basiseducatie. In dat beleid moeten de vrijwilligers, die ervaring hebben opgedaan uit-

drukkelijk betrokken worden, zodat zij door nascholing de nodige bevoegdheden kunnen verwerven.

Bij motie heeft de VVD gevraagd om buiten het geïntegreerde aanbod van taal, rekenen en sociale vaardigheden ook elementair engels aan te bieden, dat immers ook verplicht is in het basisonderwijs. VVD-woordvoerdster Greetje den Ouden wees er op, dat binnen het Open School-Werk positieve ervaringen zijn opgedaan uit het aanbieden van elementair engels. De motie wordt gesteund door CDA en PvdA. De VVD pleitte ook voor een goede kwaliteitsbewaking binnen de basiseducatie en wenste te vernemen volgens welke criteria de Inspectie die kwaliteit moet beoordelen. Ook daarover bestaat echter nog niet alle duidelijkheid. Door de AMvB een tijdelijk karakter te geven van 1 jaar heeft de Kamer zichzelf de mogelijkheid gegeven te amenderen, als de AMvB te zijner tijd in de Invoeringswet Kaderwet Volwassenen-educatie verzonken zal worden.

(Voor nadere informatie: M.J.H. den Ouden-Dekkers, tel. 070-614911, tst. 2283.)

Wetenschapsbeleid

Tijdens de behandeling van de begroting van Wetenschapsbeleid werd ingegaan op enkele problemen, die zichtbaar worden bij het uitvoeren van het vastgestelde beleid.

Bij het personeelsbeleid zijn knelpunten gesignaleerd bij de opbouw zoals vergrijzing, en ten aanzien van de mobiliteit. Door de VVD-fractie werd gewezen op de noodzaak van een goede selectiemethode en op wenselijkheid van beloningsmogelijkheden, die zijn aangepast aan de marktverhoudingen.

Bij de planning van het fundamenteel onderzoek werd de Minister gevraagd naar de mogelijkheden die hij heeft om prioriteiten te bepalen en die, na vaststelling, dan ook uit te doen voeren. De Minister liet weten, dat hij via het inwinnen van advies van de verschillende advieslichamen met de Kamer tot de vaststelling van prioriteiten komt, die hij in het overleg met de instellingen ter sprake brengt. De noodzaak om de belangstelling voor wetenschap en technologie te verbreden en te verdiepen, werd door de VVD-woordvoerder benadrukt. Op dit terrein heeft de Minister voortgang geboekt. Vastgesteld kan worden dat die belangstelling groeiend is. De vraag blijft echter of dit ook via de scholen doordringt tot de jongeren, die hun keuze voor opleiding en beroep nog moeten doen. In dit verband werd ook gewezen op het grote belang van verzamelingen, die binnen de Universiteiten aanwezig zijn vanuit wetenschappelijk, onderwijskundig en natuurhistorisch oogpunt. Door bezuinigingen en reorganisaties dreigen zulke collecties op de straat te komen staan. De Minister stelde, dat het Ministerie van WVC hier een belangrijke taak heeft. Door de VVD-woordvoerder werd die benadering als te beperkt aangemerkt en werd gewezen op de eigen taak, die de Minister van Onderwijs en Wetenschappen heeft.

Aan de orde werd gesteld de vraag hoe bij reorganisaties en herstructurering vermeden kan worden, dat kwalitatief goede onderzoekers het onderspit delven. Beschikt men in ons land over de mogelijkheden om beoordelingen te doen uitvoeren zonder daarbij direct-belanghebbenden te moeten betrekken? De bewindsman delegeerde die taak naar de instellingen, maar maakte niet duidelijk hoe die tot een onafhankelijk kwaliteitsoordeel binnen eigen kring kunnen komen. De mogelijkheid om bij belangrijke organisaties het oordeel van onafhankelijke buitenlandse deskundigen te vragen, liet hij open.

Aan het slot van zijn betoog werd door de VVD-woordvoerder aan de hand van een actueel voorbeeld de Minister erop gewezen bij wetenschapsbeleid niet te zware betekenis toe te kennen aan strenge regelgeving, maar eerder een beleid te voeren dat voldoende flexibiliteit heeft om de creativiteit van de onderzoekers maximaal te stimuleren.

(Voor nadere informatie: dr. R. Braams, tel. 070-614911, tst. 3021.)

Rijkswegenfonds 1986

Bij de behandeling van het Rijkswegenfonds 1986 bleken de verschillende partijen gematigd positief over het beleid van de Minister van Verkeer en Waterstaat. De VVD vond, bij monde van Herman Lauxtermann, dat de Minister haar huiswerk goed heeft gedaan. Lauxtermann wees hierbij op het in stand houden van het Rijkswegenfonds en het zeker stellen van de voeding ervan. Hij zei het eens te zijn met de uitwerking in het RWF van het beleid van de Minister, dat zich toespitst op het verdelen van de niet onaanzienlijke, maar toch schaarse middelen over de doelstellingen: opheffen van knelpunten en rationalisering van onderhoud. Lauxtermann bepleitte met nadruk een aanzienlijke uitbreiding van het fonds.

Hij wees in dit kader op de nog steeds toenemende mobiliteit over onze wegen.

Meer afgelegde kilometers, waardoor meer kilometers file. Lauxtermann vroeg zich af of, ook na opheffing van de huidige knelpunten, onze wegeninfrastructuur voldoende zal blijken. Nu al nadenken over uitbreiding van de wegeninfrastructuur is naar de mening van de VVD dan ook noodzakelijk.

De VVD plaatste nog een kanttekening bij de – onontkoombaar – toegenomen en nog toenemende aandacht voor onderhoud.

Dit zou kunnen betekenen dat de financiële mogelijkheden voor nieuwe aanleg steeds meer terug zullen lopen.

Doordat een groot deel van de wegeninfrastructuur in een korte periode, na de tweede wereldoorlog, is aangelegd, dreigt het onderhoudsprobleem bovendien in ijltempo toe te nemen. Dit kan betekenen dat zelfs de knelpuntenaanpak in de knel komt en de nieuwe aanleg geheel uit het stuk verdwijnt.

Alleen aanzienlijke uitbreiding van de middelen kan verlichting bieden.

Een ander punt van aandacht was de sanering van het wegenbeheer, een operatie die wegen van overheden op alle niveaus zal moeten omvatten.

De Kamer drong bij de Minister aan op haast met deze operatie. De Minister zegde toe zo snel mogelijk na uitkomst van het nog te verschijnen rapport Berenschot over deze materie, de Kamer te informeren. Zij sprak de verwachting uit dat dit in februari aanstaande zou kunnen plaatsvinden.

Tot de voor onze economisch voorwaardelijke goede infrastructuur behoort, aldus Lauxtermann, ook een goede railinfrastructuur.

De VVD is redelijk tevreden over het spoorwegennet en constateert bovendien met vreugde dat met voortvarendheid wordt gewerkt aan het opheffen van knelpunten respectievelijk het uitbreiden van het spoorwegennet.

Lauxtermann gaf hierbij een illustratie van het voor de spoorwegen gunstiger geworden prioriteitssituatie binnen

de infrastructuurprojecten: Terwijl in de periode 1970-1983 het verkeer op de weg met 70% steeg en de investeringen met 39% daalden, was de situatie bij de spoorwegen duidelijk gunstiger: 14% reizigerstoename met daaraan gepaard 100% investeringstoename (in percentage van het nationaal inkomen).

De VVD onderschreef ook het belang van de luchthavens voor de economische ontwikkeling en wees hierbij mede op het, tot haar verbazing, door de PvdA-afdeling Rotterdam nog immer miskende belang van de luchthaven Rotterdam.

Terugkerend naar de wegeninfrastructuur wees Lauxtermann nog eens extra op het belang van een aantal specifieke wegen. Zo liet hij weten dat de VVD-fractie nog steeds de aanleg van de A4 (RW19) door Delfland noodzakelijk acht, met name met het oog op de economische ontwikkeling van de glastuinbouw in het Westland. Ook het CDA sprak zich uit voor aanleg van deze weg. PvdA en D'66 zijn om milieuredenen tegen aanleg.

Lauxtermann drong bij de Minister aan op versnelling van de aanleg van RW35 (onder Enschede) naar de Duitse grens, aandacht voor de verlengde Poot van Metz en voortvarendheid bij de aanleg van de A50, met daaraan gekoppeld het opkrikken van RW264.

De VVD diende twee moties in. Eén, waarin gevraagd werd om prioriteit voor de Zoomweg, noordelijk en zuidelijk van Bergen op Zoom. Lauxtermann zei te verwachten dat de toestroom van Amerikaanse militairen en hun gezinnen, ten gevolge van het 1 novemberbesluit van de regering, extra verkeersdruk zal veroorzaken op dit deel van de infrastructuur, de verbinding Rotterdam-Antwerpen. De PvdA, overigens al jaren voorstander van hoge prioriteit voor de Zoomweg, had geen goed woord over voor deze reden voor prioriteitstelling.

Ook het CDA had zo'n twijfels.

De tweede motie betrof de aanleg van de Verlengde Landscheidingsweg, in het kader van de ontlasting van het Hoefijzer van Den Haag.

Waarschijnlijk zal deze motie met brede steun worden aangenomen.

We zullen de stemmingen - op een nader te bepalen tijdstip - afwachten.

(Voor nadere informatie: mr. H. Th. M. Lauxtermann, tel. 070-614911, tst. 2035.)

Onderwijsvoorrangswet

In de VVD-Expresse van 13 september 1985, nr. 88, is het standpunt van de VVD-fractie weergegeven over de onderwijsvoorrangswet. De behandeling van het wetsontwerp werd op verzoek van de Staatssecretaris geschorst, omdat een meerderheid van PvdA en VVD van mening was, dat de rol van de gemeenten in het onderwijsvoorrangsbeleid veel te mager was. Zij mochten slechts advies geven, ook waar het de afstemming van het welzijnsbeleid betrof.

Na veel informeel overleg is de Staatssecretaris uiteindelijk door de knieën gegaan en via een Nota van Wijzigingen is nu geregeld, dat de gemeenten het onderwijsvoorrangsplan dienen goed te keuren voorzover het de afstemming op het overige welzijnsbeleid betreft. Onduidelijkheid bestaat er nog over de vraag welke criteria de Staatssecretaris zal hanteren voor de aanwijzing tot onderwijsvoorrangsg gebied. De concept-algemene maatregel van bestuur heeft de Kamer nog niet bereikt.

(Voor nadere informatie: H.F. Dijkstal, tel. 070-614911, tst. 2292.)

Rapport Teldersstichting

De rechtspositie van de ambtenaar

Binnenkort verschijnt geschrift no. 56 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting: „De rechtspositie van de Ambtenaar”. De opstellers van dit geschrift o.w. Mr. W.J. Geertsema, gaan na of deze rechtspositie moet veranderen.

Aan de orde komen onder andere het stakingsrecht voor ambtenaren, de zogenaamde pakketvergelijking en de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden.

Dit geschrift wordt u gratis toegezonden, indien u onderstaande bon ingevuld retourneert voor 21 december 1985.

postbus 19027, 2500 CA 's-Gravenhage

(s.v.p. in blokletters invullen)

Naam :

Adres :

Woonplaats :

Postcode :

wil rapport nr. 56 ontvangen.